

Høringsuttalelse angående forslag til forskrifter om studieforbund og nettskoler fra SO.

Følgende høringsuttalelse ble vedtatt på styremøtet i SO den 19. november 2009.

Vår høringsuttalelse har som hovedutgangspunkt i de overordnede mål for studieforbundenes virksomhet i den nye voksenopplæringslovens § 4: *Overordnede mål for studieforbundenes opplæringsaktivitet:*

Studieforbundene skal drive sin opplæringsaktivitet på grunnlag av følgende overordnede mål:

- a) Å bidra til å vedlikeholde og styrke demokratiet og legge grunnlag for bærekraftig utvikling ved å engasjere og utvikle aktive medborgere.*
- b) Å gjøre det mulig for mennesker å påvirke egen livssituasjon.*
- c) Å bekjempe utstøting og bidra til inkludering.*
- d) Å bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle og slik møte behov i et samfunn og arbeidsliv i stadig endring.*
- e) Å styrke kulturelt mangfold og øke deltagelse i kulturlivet.*
- f) Å være en selvstendig arena for læring og et supplement til offentlige utdanningstilbud for voksne.*

Etter vår mening legger de foreslåtte forskriftene lite eller overhodet ikke til rette til rette for å innfri disse viktige politiske føringene. Vi mener at flere av forskriftene i stedet svekker de overordnede målsettingene, studieforbundenes mangfold og fleksibilitet i forhold til å oppnå disse målsettingene og legger begrensninger i forhold til tilpassede metoder, tilpasset pedagogikk, nytenking og nyskaping.

Vi kommenterer i det følgende hva vi mener er de viktigste punktene. Departementets forslag er skrevet i kursiv.

§3. Definisjoner:

a) Kurs: En serie av samlinger med minst to og maksimalt 30 deltagere der det drives organisert læring i samsvar med en på forhånd godkjent studieplan.

Vi mener at to deltagere er for lite til at det kan kalles med kurs. Det deltagertall som i dag kreves (minimum 5 deltagere) anser vi bør opprettholdes for at noe skal kalles kurs. Med bare to deltagere begrenses også bredden i den erfaringsbaserte kunnskapen, noe som er viktig på kurs og kurstimer uten lærer.

Vi skjønner heller ikke avgrensningen til 30 deltagere og ser ingen pedagogisk eller annen faglig begrunnelse for det. Det må være studieplanen som legger til rette for gode kurs, enten de har 5, 30, eller flere deltagere.

b) Kurstime: 60 minutter med organisert læring. Pauser på inntil 15 minutter pr. time kan inngå.

Vi har i utgangspunktet ingen kommentarer, men synes formuleringen er noe merkelig da man like gjerne kunne sagt at en kurstime skal være 45 minutter.

c) Politiske partiers studieforbund: Studieforbund der medlemsorganisasjonene er tilknyttet et politisk parti, og som har som formål å tilby organisert læring som er relevant i forhold til partiets program og virksomhet.

Vi er helt uenige i at et slikt studieforbund ikke kan ha andre medlemsorganisasjoner enn de som nevnes ovenfor. Problemet i dag er at det ikke er for nær tilknytning mellom politiske partier og andre organisasjoner, men at det er for stor avstand mellom dem. Ved å gi politiske partiers studieforbund muligheten til å også knytte til seg andre organisasjoner minsker man avstanden mellom partier og andre samfunnsaktører i frivillig sektor, samtidig som man øker mulighetene for demokratisk påvirkning på de politiske beslutningene.

Vi kan godta formuleringen om at læringen skal være relevant i forhold til partiets program og virksomhet når det gjelder partiets egne kurs, under forutsetning av at det er studieforbundet og partiet som selv avgjør hva som i denne forbindelsen er relevant.

§ 4. Krav til minste aktivitetsnivå og rapportering.

Læringsaktiviteten i et studieforbund må utgjøre minst 40.000 timer i gjennomsnitt for de årene som er grunnlag for tilskudd.

Vi ser ingen grunn til et så høyt minstekrav, da dette er med på å sterkt svekke de overordnede målsettingene i loven. Det har da heller aldri forekommet noen faglig begrunnelse for et så høyt minimumskrav, heller ikke i forbindelse med det nåværende kravet om minst 20.000 timer.

Vi anser at om man skal ha et minimumskrav, bør dette være såpass lavt at det ivaretar det mangfold av studieforbund som finnes i dag, for eksempel minst 10.000 timer.

Vi har ingen merknader til § 5, der det kreves at et studieforbund må ha minst to medlemsorganisasjoner.

Vi mener imidlertid at det må inn i forskriftene at en medlemsorganisasjon i et studieforbund kun kan være medlem av ett studieforbund, og at det er kun i dette studieforbundet som medlemsorganisasjonen kan registrere sin studieaktivitet.

Når det gjelder § 6 om samiske studieforbund, har vi ingen merknader. Derimot vil vi ennå en gang påpeke at man her bryter med pkt c) i lovens overordnede målsetting om å bekjempe utstøting og bidra til inkludering gjennom at man nonchalant ser bort fra det faktum at man ikke har tatt med de nasjonale minoritetene som omfattes av stort sett de samme nasjonale og internasjonale konvensjoner og avtaler som også gjelder samene, og som Norge har sluttet seg til.

§ 7. Politiske partiers studieforbund.

Læringsaktiviteten må utgjøre minst 2.000 timer i gjennomsnitt for de årene som det er grunnlag for.

Med henvisning til vårt svar angående § 3 c, mener vi at dette må gjelde studieforbund som kun har medlemsorganisasjoner direkte tilknyttet partiet. Vi har forøvrig ikke noe å bemerke med hensyn til kravet om minst 2.000 timer, men mener at dette skal være et krav for å motta grunnstøtte. Om et politisk partis studieforbund ikke oppfyller dette kravet til grunnstøtte, mener vi at studieforbundet likevel skal kunne motta aktivitetsstøtte ut fra antall registrerte og godkjente timer.

§ 8. Kriterier for statstilskudd til studieforbund.

Statstilskudd til studieforbund består i henhold til voksenopplæringsloven §6 av tre komponenter; grunntilskudd, opplæringstilskudd og tilretteleggingstilskudd.

Grunntilskudd gis til alle studieforbund som oppfyller vilkårene for å få tilskudd etter denne forskrift.

Antall gjennomførte kurstimer og antall deltagere er grunnlag for fastsetting av opplæringstilskuddet. Samlinger arrangert gjennom elektronisk kommunikasjon kan benyttes som supplement til fysiske samlinger. Studieplanen skal angi hvilke undervisningsformer som kan benyttes.

Tilretteleggingstilskuddet gis for deltagere som oppfyller kravene etter sjettede ledd, og som trenger særlig tilrettelegging for å kunne delta i læring. Det er en forutsetning at kurset oppfyller kravene etter femte ledd.

Følgende forutsetninger må oppfylles for at et kurs kan telle med i tilskuddsgrunnlaget:

- a) Kurset må bestå av minst 12 timer fordelt på minst tre samlinger.*
- b) Studieplan skal være godkjent av studieforbundet før kursstart.*
- c) Studieforbundet eller en medlemsorganisasjon i studieforbundet må være arrangør av kurset.*
- d) Kurset må være offentlig kunngjort og åpent for alle.*

Følgende forutsetninger må oppfylles for at en deltager kan telle med i tilskuddsgrunnlaget:

a) *Deltageren må være fylt 14 år ved opplæringsstart.*

b) *Deltageren må ha deltatt i minst $\frac{3}{4}$ av kurstimene*

Vi mener at kun kurstimer – som i dag – skal være eneste grunnlag for beregning av alle de nevnte tilskuddstypene. Vi vil også bemerke at tilskuddet lenger tilbake i tid også har bestått av et grunntilskudd, da kalt administrasjonstilskudd, og et aktivitetstilskudd. Grunnen til at dette ble fjernet slik at man overgikk til kun ett tilskudd, bortsett fra tilskuddet til særlige målgrupper, var at ingen studieforbund var bekvemme med denne situasjonen. Vi har ingen store innvendinger mot de tre tilskuddsformene som her er angitt, men ser det heller ikke som viktig at man endrer på dagens praksis med ett tilskudd og ett tilskudd til særlige målgrupper, i forskriftene kalt tilretteleggingstilskudd.

Vi ser ingen grunn til at et kurs må være på tre samlinger. I tillegg ønsker vi å redusere kravet til minste timetall til 8 timer. Å tallfeste antall samlinger blir da unødvendig. Vi vil her argumentere med at man mange steder i landet har lange reiseveier til kurs. Det er uholdbart om man for eksempel i forbindelse med helgekurs skal være tvunget til å ta seg fri fra arbeidet for å kunne reise til et kurs som begynner på fredag. Det er veldig vanlig at helgekurs begynner på lørdager, slik at deltakere kan rekke fram til kurssted på fredag kveld / lørdag morgen. Vi kunne også trukket fram mange andre eksempler på det tungvinte og meningsløse i kravet om tre samlinger.

Når det gjelder kravet om at et kurs må være offentlig kunngjort og åpen for alle er vi helt uenig, da dette bryter mot flere av intensjonene i lovens overordnede målsettinger.

Vi mener alternativt at det er nok at en kunngjøring kan skje på arrangørs eller studieforbunds hjemmeside, at det er nok at settes opp oppslag der potensielle deltagere kan tenkes å ferdes, som f. eks. butikker, arbeidsplasser etc. og at åpenhetskravet skal ivaretas gjennom definert målgruppe i studieplanen, nemlig at kurset skal være åpent for alle i denne målgruppa. Det må imidlertid være opp til den enkelte kursarrangør å begrense et deltagerantall med hensyn til plass, metode og pedagogisk forsvarlighet. Vi synes her departementet forsøker å overstyre kursarrangørers seriøse pedagogiske ansvar og tenking, noe vi hverken finner grunnlag for eller kan akseptere.

Vi er enige i aldersgrensen på 14 år, men mener at det er nok at deltageren fyller 14 år i det året kurset gjennomføres. Ettersom det på deltagerlister kun skal angis fødselsår, vil dette også gjøre kontroll av riktig alder lettere.

Når det gjelder krav om minst $\frac{3}{4}$ deltagelse på kurstimene, mener vi at dette kun skal gjelde kurs fra 12 timer og oppover, samt at det på kurs med et lavere timetall enn 12 timer skal være et krav om 100% deltagelse på kurstimene.

I sine merknader til i denne paragrafen skriver departementet:

Tilretteleggingstilskuddet skal være et supplement til opplæringstilskuddet, og gis for funksjonshemmede og andre deltagere som trenger særskilt tilrettelegging som medfører høyere kostnader for studieforbundet.

Vi mener at begrepet «funksjonshemmede og andre deltagere» må utgå og enten erstattes med alle grupper man mener skal omfattes av dette tilskuddet, eller så må man åpne for at det enkelte studieforbund må avgjøre dette. I sistnevnte tilfelle må det i studieplanen angis hvorfor man mener dette tilskuddet kan brukes.

Vi mener også at det i siste linje bør stå: «...medfører høyere kostnader for studieforbundet eller den medlemsorganisasjon som arrangerer kurset.»

§ 9 og 10: Beregning av statstilskudd til studieforbund, og Rapportering og kontroll med statstilskudd:

Vi har ingen merknader til paragrafen ut over det vi tidligere har anført, bortsett fra at vi i § 10 registrerer at Vofos rolle ikke er tatt med i merknadene. Vi regner med at dette er en glipp, og at Vofos rolle blir synliggjort i de endelige forskriftene – og etter samråd med Vofu.

Vi vil også anføre at følgende formulering i merknadene: *I årsberetningen skal studieforbundene*

blant annet rapportere om forhold knyttet til oppfyllelsen av de overordnede målene fastsatt i voksenopplæringsloven § 4», forutsetter at studieforbundene selv må få vurdere hvordan og i hvilken grad de har oppnådd dette.

Vi skjønner overhodet ikke betydningen av følgende formulering i merknaden i § 10:

« Bestemmelsen åpner for at samlinger arrangert ved elektronisk kommunikasjon kan utløse tilskudd. Det er omfanget av organisert læring som ligge til grunn for tilskuddet, ikke deltagerens tidsbruk til læringsaktiviteter. En time innrapportert samling ved elektronisk kommunikasjon må derfor inneholde organisert læring av et omfang som tilsvarer en time organisert læring i fysiske samlinger».

Vi er noe skeptiske til at det åpnes for elektroniske samlinger, da både varigheten og det kvalitative innholdet i disse er vanskelige å både dokumentere og kontrollere. Imidlertid kan det åpnes for at elektronisk kommunikasjon kan være mulig i et begrenset antall timer av det totale timetallet, om innholdet og målsettingen med denne klart framgår av studieplanen sammen med en pedagogisk begrunnelse.

§ 11. Bruk av offentlige undervisningslokaler.

Vi ser positivt på at denne paragrafen er tatt med og dessuten har blitt mer detaljert. Vi savner imidlertid noe om hvordan brudd på denne paragrafen skal forfølges og hva som omfattes av begrepet «offentlige undervisningslokaler.»

I tillegg ønsker vi en presisering av at offentlige undervisningslokaler kan brukes på samme måte som angitt i teksten, også i helger og andre helligdager.

Vi skulle ønske at det her også ble opprettet en ankeinstans for studieforbundene, i de situasjoner der det offentlige ikke oppfyller forskriftene, eller forsøker å unndra seg dette ansvaret.

Generelt sett har vi forøvrig alltid savnet en nøytral ankeinstans i forbindelse med uenigheter som for eksempel kan oppstå mellom studieforbundene og Vox, eller studieforbundene og departementet. Dette kan for eksempel dreie seg om hvordan lovverk og forskrifter i spesielle situasjoner kan tolkes. Derfor oppfordrer vi til at det blir tatt initiativ til opprettelsen av en slik ankeinstans.

Vi slutter oss til § 12 om dokumentasjon på gjennomført opplæring og har ingen kommentarer til § 13 om kriterier for statstilskudd til nettskoler.

Oslo, den 20. november 2009

Bjørn Jansen,
daglig leder

Gjermund Skaar /s/
styreleder.